

LOODUSE –

MAHLAKUU/LEHEKUU (APRILL/MAI) 2/2014

SOBER

TULEKUL
25. ROHELISTE
RATTARETK

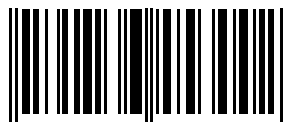
„KUIDAS ELAD,
MÄRJAMAA?”

Viiger võrgus – kuidas hülged endale jälgimisseadmed said

RAIL BALTICU RÖÖPAD
LÕHUVAD KAITSEALASID

VIHMAUSS KODULOOMAKS:
KOMPOST OTSE KÖÖGIST

JÄÄLINNU KANNUL

9 771736 453002

ISSN 1736-4531
ISSN 2228-4524

3.50 €

nr 2/2014

Toimetused:

Peatoimetaja
Helen Arusoo
tel 610 4107
helen@loodusesober.ee

Toimetaja
Mats Kangur
mats@loodusesober.ee

Toimetaja
Ulvar Käärt
ulvar@loodusesober.ee

Toimetaja
Juhani Püttsepp
juhani@emu.ee

Keeletoimetaja
Signe Siim
signe@loodusajakiri.ee

Toimetaja
Toomas Juriado
tel 742 1186
toomas.juriado@el.loodus.ee

Reklaam
Elo Alga
tel 610 4106
reklaam@loodusajakiri.ee

Tellimine
tel 610 4105
loodusajakiri@loodusajakiri.ee

Väljaandja
Endla 3, 10122 Tallinn
www.loodusajakiri.ee

MTÜ Loodusajakiri juhatuse esimees
Tiina Talvi
tiina@loodusajakiri.ee

Kujundus
Jaanus Koov

Trükk **AS Kroonpress**

Ajakiri ilmub Keskkonnainvesteeringute
Keskuse toetusel. 6 numbrit aastas.

Autoriõigus, MTÜ Loodusajakiri,
Loodusesõber, 2014

JUHTKIRI

Kuidas elad, Eestimaa?

R

oheliste rattaretkel tunnen end alati nagu maa peremees, kes on väljasõidul ja käib oma valdusi üle vaatamas, sõites mööda Eestimaa teid. Vahel on küll silmil väike murekorts lagunenud aita nähes, aga enamasti noogutades tunnustavalt: ilus, ilus!

Mõnus on uneleda ratta seljas läbi rohehämuse Eestimaa, kuulata tärkavat rohtu ja linnulaulu ning peatuda mõnes vinges ja pärandlugudest ülekeevas paigas. Milline iidne koht, milline vaade! Olen selle maa pärija ja mina elan siin!

Aga tegelikult on see illusioon, et kogu Eestimaa on minu kodu, väljaspool Tallinna olen kõikjal külaline, (sise)turist. „Suureestlase” teadvust on minusse ilm-

selt koolipõlvest peale sisendatud: oluline on, et oled eestlane, aga kas see juures ka järvakas või virulane või harjukas, teisejärguline. Minu kodu tähendab Eestimaa üldiselt, selle ühest servast teise, aga kui küsida, mida mul täpselt on asja Setumaa või Märjamaa külakestega, ei oska sellele vastata. Aga tunne on vägev, olen rikas nagu peremees.

„Suureestlase” tunnet on vahel hädasti vaja. Kui mõtleme näiteks kuumadele kevadpäevadele 1988. aastal, mil toimus fosforiidisõda. Kas oleks saar-lasi ja võrokese pannud muretsema Virumaa saatus, kui poleks olnud laien-datud kodutunnet? Lembitu-aegadel ühtset Eestimaa-tunnet polnud, osad maakonnad jäid sajanditetaguse vastupanuga ühinemata, ja vaat mis juhtus.

Ometi häbenen veidi suureestlase kodutunnet, linnainimesele omast. Kogu aeg on asja ja õiendmist paikadega, kus ma tegelikult ei ela. Kus on minu väike maanurk, mis isamaa-paatosele kaalu annaks? Suvekodu ei lähe arvesse, seal olen vaid sisemigrant.

Filosoferida pikalt ei saa, sest elu kiirrong tormab lähemale järjekord-sele kevadisele Roheliste rattaretkele, kus peab taas paisutama oma suur-eestlase kodutunnet, kuna retke teema on üle-elusuurune projekt Rail Bal-tic. Keeruline, raskesti hoomatav ettevõtmine on see raudteevärk, mille projekti eestvedajate kiirustava õhina tõttu ei saa keegi täpselt aru, miks looduskaitstjad jälle vinguvad. Raudteid ju ennegi ehitatud! Mitu korda Eesti-maale! Siiski pole päris nii. Toon ainult ühe näite, mis eristab vanade raud-teede mõju uuest: Rail Balticu 240 km tunni kiiruse tagavad teed lõhuvad taradega meie loomade asurkonna kaheks. Kuidas need täpselt kaheks lõhu-takse, räägib meie käesoleva numbriga pealugu, ning ühtlasi kuuleme lisa ka Roheliste rattaretke väitlusõhtul.

Nii et mingem rattaretkele ja arutagem Eestimaa peremeeste ringis, kui-das ühise kodu asju koos ajada. Ise oleme Eestimaa-tunde omaks tunnis-tanud ja nüüd olgu meil kõigil asja iga tähtsa muutusega, mis kodumaal sünnib.

HELEN ARUSOO

Kuude nimed Loodusesõbras

Jaanuar Süda-kuu	Juuli Heinakuu
Veebruar Radokuu	August Põimukuu
Märts Urbekuu	September Sügiskuu
Aprill Mahlakuu	Oktoober Porikuu
Mai Lehekuu	November Kooljakuu
Juuni Pärnakuu	Detsember Jõulukuu

LEO LÄTTI JOONISTUS

2 Loodusfoto. Jaak Pöder 5 Mahlakuu ja lehekuu looduses. Arne Ader 8 Sõnumeid meilt ja mujalt 14 Viigrilood 15 Fotonäitus „Susi ja tema tegemised” Lätis 16 Rail Balticu loodusemõjud. Ulvar Käärt 23 Viis argumenti Rail Balticu vastu. Hardo Aasmäe 26 Kuidas minust sai loodusuurija? Mati Kose jutu pani kirja Juhani Püttsepp.	30 Karvakala püüdes. Ivar Jüssi 38 Roheliste rattaretk „Kuidas elad, Märjamaa?” 44 Roheliste rattaretk. Kuidas elad, sildade maa? 47 Roheliste rattaretk. Järtad Märjamaal 48 Roheliste rattaretk. Tasase maanurga ankur - Harri Jõgisalu. Reet Saar 50 Roheliste rattaretk. Sipa pärn 52 Jäälinnu lugu. Riho Kinks	56 Pildi sünd. Margus Muts 58 Pildimõtisklused. Tiit Leito 61 Unistades. Aivar Leito 62 Köögifüüsika. Traadid vette ja elekter sisse! Aare Baumer Nuputa! 64 Ussipesa toas. Gunnel Koba söötab kodus vihmausse jäätmetega. 68 Raamaturott. Toimetab Juhani Püttsepp 70 Aja lugu 72 Vaata imet!

ESIKAANE FOTO: KAIDO HAAGEN

**Tagakaanel rattaretk
päevakava ja kaart**